

Βρυξέλλες, 8 Μαρτίου 2023
(OR. en)

7022/23

ECOFIN 206
UEM 56

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	8 Μαρτίου 2023
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2023) 141 final
Θέμα:	ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ Κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2024

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2023) 141 final.

σνημμ.: COM(2023) 141 final

Βρυξέλλες, 8.3.2023
COM(2023) 141 final

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2024

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2024

1. Εισαγωγή

Η ευρωπαϊκή οικονομία εισήλθε στο 2023 σε πιο υγιή βάση σε σχέση με ό,τι είχε προβλεφθεί το φθινόπωρο. Η ευρωπαϊκή τιμή αναφοράς για το αέριο μειώθηκε κάτω από τα επίπεδα που επικρατούσαν πριν από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, χάρη στον περιορισμό της ζήτησης και τη συνεχιζόμενη διαφοροποίηση του εφοδιασμού. Οι αγορές εργασίας συνέχισαν επίσης να παρουσιάζουν υψηλές επιδόσεις, με το ποσοστό ανεργίας στην ΕΕ να παραμένει σε ιστορικά χαμηλό επίπεδο τον Δεκέμβριο του 2022. Τρεις μήνες πρωτικών τάσεων στα ποσοστά πληθωρισμού υποδηλώνουν ότι η κορύφωση αποτελεί πλέον παρελθόν, με τις πιέσεις δομικού πληθωρισμού ωστόσο να παραμένουν ισχυρές. Επίσης, το οικονομικό κλίμα συνέχισε να βελτιώνεται, γεγονός που υποδηλώνει ότι η οικονομική δραστηριότητα της ΕΕ μπορεί να αποφύγει τη συρρίκνωση στο πρώτο τρίμηνο του 2023 και να αποφύγει οριακά την ύφεση η οποία αναμενόταν προηγουμένως.

Ταυτόχρονα, η ευρωπαϊκή οικονομία εξακολουθεί να βρίσκεται αντιμέτωπη με αντιξοότητες και υψηλά επίπεδα αβεβαιότητας. Καθώς οι πληθωριστικές πιέσεις παραμένουν, η άσκηση αυστηρότερης νομισματικής πολιτικής αναμένεται να συνεχιστεί, περιορίζοντας τη ζήτηση. Επομένως, η ανάπτυξη αναμένεται να παραμείνει υποτονική το 2023, αν και οι χειμερινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής έχουν αναβαθμίσει τις προοπτικές ανάπτυξης για το τρέχον έτος. Στο πλαίσιο του υφιστάμενου γεωπολιτικού τοπίου, η αβεβαιότητα παραμένει υψηλή.

Κατά την περίοδο 2023-24, οι δημοσιονομικές πολιτικές θα πρέπει να αποσκοπούν στη διασφάλιση της μεσοπρόθεσμης βιωσιμότητας του χρέους, καθώς και στην αύξηση της δυναμικής ανάπτυξης με βιώσιμο τρόπο. Τα δημοσιονομικά μέτρα έχουν μετριάσει τον αντίκτυπο της ενεργειακής κρίσης στις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές. Ωστόσο, η δημοσιονομική τόνωση της συνολικής ζήτησης σε ευρεία βάση δεν είναι δικαιολογημένη και τα δαπανηρά μέτρα στήριξης δεν μπορούν να συνεχιστούν επ' αόριστον. Γι' αυτό, τώρα, πρέπει να δοθεί έμφαση στην ενίσχυση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας μέσω σταδιακής δημοσιονομικής εξυγίανσης και, όπου εξακολουθεί να χρειάζεται, σε στοχευμένα δημοσιονομικά μέτρα που στηρίζουν τα ευάλωτα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που πλήττονται από τις υψηλές τιμές της ενέργειας. Η συνετή δημοσιονομική πολιτική θα συμβάλει στη διασφάλιση της σταθερότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας και θα διευκολύνει την αποτελεσματικότητα της νομισματικής πολιτικής σε περιβάλλον υψηλού πληθωρισμού, αυξάνοντας παράλληλα τη δυναμική ανάπτυξη.

Η παρούσα ανακοίνωση προσδιορίζει τις κατευθύνσεις για τα κράτη μέλη σχετικά με την άσκηση και τον συντονισμό της δημοσιονομικής πολιτικής, υπό το πρίσμα των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν τα δημόσια οικονομικά και η οικονομία, αλλά και των συζητήσεων για το μελλοντικό πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης. Η ανακοίνωση της Επιτροπής, της 9ης Νοεμβρίου 2022, σχετικά με τις κατευθύνσεις για τη μεταρρύθμιση του

πλαίσιου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ (στο εξής, μεταρρυθμιστικές κατευθύνσεις) ανέφερε ότι η Επιτροπή θα παράσχει στα κράτη μέλη δημοσιονομικές κατευθύνσεις για το 2024, κατά το πρώτο τρίμηνο του 2023⁽¹⁾. Το δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ βρίσκεται αυτή τη στιγμή σε μεταβατική φάση. Η επανεξέταση της οικονομικής διακυβέρνησης ξεκίνησε αρχικά τον Φεβρουάριο του 2020, με τον εντοπισμό των πεδίων του πλαισίου τα οποία χρήζουν βελτίωσης. Μια επιστροφή στην απλή εφαρμογή των κανόνων του υφιστάμενου νομικού πλαισίου δεν θα λάμβανε υπόψη, επίσης, τη νέα πραγματικότητα μετά την πανδημία. Δεδομένου ότι δεν έχει ακόμη τεθεί σε εφαρμογή ένα νέο νομικό πλαίσιο, που θα βασίζεται στο αποτέλεσμα της επανεξέτασης της οικονομικής διακυβέρνησης η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη, εξακολουθεί να εφαρμόζεται το ισχύον νομικό πλαίσιο. Την ίδια στιγμή, προκειμένου να καταστεί δυνατή η αποτελεσματική μετάβαση στη λειτουργία της μελλοντικής δέσμης δημοσιονομικών κανόνων της ΕΕ και να ληφθούν υπόψη οι τρέχουσες προκλήσεις, ορισμένα στοιχεία των μεταρρυθμιστικών κατευθύνσεων της Επιτροπής θα μπορούσαν να ενσωματωθούν στον κύκλο δημοσιονομικής εποπτείας που θα ξεκινήσει την άνοιξη του 2023. Επομένως, όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής της 9ης Νοεμβρίου 2022, οι κατευθυντήριες γραμμές αντικατοπτρίζουν την οικονομική κατάσταση και την ιδιαίτερη κατάσταση κάθε κράτους μέλους, καθώς και τα στοιχεία των μεταρρυθμιστικών κατευθύνσεων της Επιτροπής που συνάδουν με το πνεύμα του υφιστάμενου νομικού πλαισίου. Θα είναι ζωτικής σημασίας να επιτευχθεί το συντομότερο δυνατόν μια συμφωνία για το μελλοντικό πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης, ώστε να υπάρχει μια δέσμη δημοσιονομικών κανόνων της ΕΕ η οποία θα λαμβάνει πλήρως υπόψη τη νέα πραγματικότητα μετά την πανδημία.

Σκοπός των κατευθύνσεων είναι να τροφοδοτήσουν τις προετοιμασίες των οικείων προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης των κρατών μελών. Την άνοιξη θα ακολουθήσουν οι ειδικές ανά χώρα δημοσιονομικές συστάσεις (CSR) για το 2024, οι οποίες θα καθοδηγήσουν, επίσης, την προετοιμασία και την αξιολόγηση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων το φθινόπωρο.

Η υπόλοιπη ανακοίνωση αποτελείται από έξι ενότητες. Στην ενότητα 2 περιγράφονται οι οικονομικές προοπτικές για το τρέχον και το επόμενο έτος, με βάση τις χειμερινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής. Η ενότητα 3 παρουσιάζει την πορεία των εργασιών σχετικά με την επανεξέταση της οικονομικής διακυβέρνησης. Στην ενότητα 4 εξετάζεται η απόκριση της δημοσιονομικής πολιτικής στην ενεργειακή κρίση. Στην ενότητα 5 εξετάζονται οι επιπτώσεις της απενεργοποίησης της γενικής ρήτρας διαφυγής για τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις του 2024. Στην ενότητα 6 εξετάζεται η κίνηση διαδικασιών υπερβολικού ελλείμματος (ΔΥΕ). Τέλος, στην ενότητα 7 περιγράφονται τα επόμενα βήματα.

2. Οικονομική κατάσταση και οικονομικές προοπτικές

Οι χειμερινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής αναβαθμίζουν τις προοπτικές ανάπτυξης για το 2023. Η ενεργειακή κρίση και η επακόλουθη επιδείνωση των όρων του εμπορίου

(¹) Ευρωπαϊκή Επιτροπή «[Ανακοίνωση σχετικά με τις κατευθύνσεις για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ](#)», COM (2022) 583 final της 9ης Νοεμβρίου 2022.

επηρέασαν την παραγωγή και διάβρωσαν την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών, επηρεάζοντας αρνητικά το κλίμα εμπιστοσύνης στην οικονομία. Ωστόσο, τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις έχουν επιδείξει αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα και η κορύφωση του πληθωρισμού φαίνεται πλέον να έχει παρέλθει, γεγονός που αναμένεται να επιτρέψει στην ανάπτυξη να ανακάμψει την άνοιξη. Οι αγορές εργασίας αναμένεται να παραμείνουν ισχυρές παρά το δυσχερές περιβάλλον, μολονότι ο πληθωρισμός εξακολουθεί να υπερβαίνει την αύξηση των μισθών, εξασθενώντας την κατανάλωση. Οι δαπάνες στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) και της εφαρμογής των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής αναμένεται να συνεχίσουν να αυξάνονται, στηρίζοντας τις δημόσιες επενδύσεις. Μετά από ευρεία στασιμότητα κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2022, το πραγματικό ΑΕΠ, αντί να υποχωρήσει όπως αναμενόταν, προβλέπεται να αυξηθεί και να ανέλθει σε 0,8 % στην ΕΕ το 2023, παράλληλα με πληθωρισμό της τάξεως του 6,4 %. Το 2024, η αύξηση του ΑΕΠ της ΕΕ αναμένεται να ανέλθει στο 1,6 % και ο πληθωρισμός να καμφθεί στο 2,8 %. Βραχυπρόθεσμα, ο συνδυασμός βραδείας οικονομικής ανάπτυξης και υψηλού πληθωρισμού απαιτεί ισχυρό συντονισμό της δημοσιονομικής πολιτικής της ΕΕ και της ζώνης του ευρώ, με βάση σαφείς κατευθύνσεις που μπορούν να παρακολουθούνται με διαφανή τρόπο. Επίσης, αυτός ο συντονισμός θα συμβάλλει στη διασφάλιση ενός συνεκτικού μίγματος πολιτικής.

Η αβεβαιότητα που περιβάλλει τις ευρωπαϊκές οικονομικές προοπτικές παραμένει υψηλή, αν και οι κίνδυνοι για την ανάπτυξη είναι σε γενικές γραμμές ισορροπημένοι. Οι κίνδυνοι για τις προοπτικές ανάπτυξης δεν τείνουν να είναι πλέον καθοδικοί. Η εγχώρια ζήτηση θα μπορούσε να εκπλήξει θετικά, ιδίως εάν οι πρόσφατες μειώσεις των τιμών χονδρικής του αερίου μετακυλιστούν εντονότερα προς τους καταναλωτές και, παρά το ό,τι η απειλή ελλείψεων αερίου παραμένει σημαντική, φαίνεται λιγότερο σοβαρή από πριν. Ωστόσο, η προσαρμογή στο περιβάλλον υψηλών επιτοκίων θα μπορούσε να αποδειχθεί γεμάτη προκλήσεις με την αβεβαιότητα να παραμένει σε υψηλά επίπεδα, δεδομένου του συνεχιζόμενου πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Οι ανοδικοί κίνδυνοι για τον πληθωρισμό εξακολουθούν να συνδέονται σε μεγάλο βαθμό με τις εξελίξεις στις αγορές ενέργειας, συνεπώς θα πρέπει να παραμείνουμε σε επαγρύπνηση όσον αφορά τη μελλοντική εξέλιξη των τιμών ενέργειας. Ειδικότερα, το 2024 ελλοχεύουν ανοδικοί κίνδυνοι για τον πληθωρισμό, καθώς η αύξηση των μισθών θα μπορούσε να σταθεροποιηθεί σε επίπεδα άνω του μέσου όρου για μια παρατεταμένη περίοδο.

Οι μεσοπρόθεσμες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ευρωπαϊκή οικονομία δεν έχουν μειωθεί. Οι οικονομικές προκλήσεις που ήταν εμφανείς πριν από την πανδημία, συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης να ενισχυθεί η δυνητική ανάπτυξη, να επιταχυνθεί η διττή μετάβαση με δίκαιο τρόπο και να βελτιωθεί η ανθεκτικότητα, σε συνδυασμό με τις δημογραφικές εξελίξεις, θα αυξήσουν μεσοπρόθεσμα τις απαιτήσεις για τα δημόσια οικονομικά. Αυτές οι προκλήσεις έχουν επισημάνει τη σημασία της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής ανθεκτικότητας, όπως έχουν στοχοθετηθεί από τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Στο πλαίσιο αυτό, οι δημοσιονομικές πολιτικές θα πρέπει να αποσκοπούν στη διατήρηση της βιωσιμότητας του χρέους, καθώς και στην αύξηση του αναπτυξιακού δυναμικού κατά τρόπο βιώσιμο και χωρίς αποκλεισμούς, διευκολύνοντας έτσι το έργο της νομισματικής πολιτικής. Οι οικονομικές προκλήσεις που ήταν εμφανείς πριν από

την πανδημία, συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης να ενισχυθεί η δυναμική ανάπτυξη, να επιταχυνθεί η διττή μετάβαση με δίκαιο τρόπο και να βελτιωθεί η ανθεκτικότητα, σε συνδυασμό με τις δημογραφικές εξελίξεις, θα αυξήσουν μεσοπρόθεσμα τις απαιτήσεις για τα δημόσια οικονομικά. Σε μια πιο μακροπρόθεσμη προοπτική, η τελευταία δεκαετία χαρακτηρίστηκε από μείζονες κλυδωνισμούς, ιδίως την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση, την κρίση COVID-19, τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και την επακόλουθη ενεργειακή κρίση και άνοδο του πληθωρισμού. Η αβεβαιότητα αυτή σημαίνει ότι η δημοσιονομική πολιτική θα πρέπει να παραμείνει ευέλικτη στο μέλλον.

3. Πορεία των εργασιών για την επανεξέταση της οικονομικής διακυβέρνησης

Η Επιτροπή δημοσίευσε τις κατευθύνσεις για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης τον Νοέμβριο του 2022 μετά από μια εκτενή διαδικασία διαβούλευσης. Οι μεταρρυθμιστικές κατευθύνσεις βασίζονται στην εμπειρία και στην ανάλυση από την Επιτροπή της εφαρμογής του πλαισίου πριν από την πανδημία, καθώς και στα διδάγματα που αντλήθηκαν από την αντίδραση της ΕΕ στην πανδημία. Λαμβάνουν επίσης υπόψη το αποτέλεσμα δημόσιας διαβούλευσης που δρομολογήθηκε εκ νέου τον Οκτώβριο του 2021, με τη συμμετοχή ευρέος φάσματος ενδιαφερόμενων φορέων, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των κρατών μελών, των άλλων θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των κοινωνικών εταίρων, των πολιτών και της ακαδημαϊκής κοινότητας. Το προτεινόμενο αναθεωρημένο πλαίσιο επιδιώκει να ενισχύσει τη βιωσιμότητα του χρέους και να μειώσει τους υψηλούς δείκτες δημόσιου χρέους, προωθώντας παράλληλα τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη σε όλα τα κράτη μέλη. Οι βασικοί στόχοι της πρότασης είναι η βελτίωση της οικειοποίησης σε εθνικό επίπεδο, η απλούστευση του πλαισίου και η στροφή προς μεγαλύτερη μεσοπρόθεσμη εστίαση, σε συνδυασμό με ισχυρότερη και συνεκτικότερη επιβολή της νομοθεσίας. Τα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια που ενσωματώνουν δημοσιονομικούς, μεταρρυθμιστικούς και επενδυτικούς στόχους αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο του αναθεωρημένου πλαισίου. Αυτό θα παρέχει στα κράτη μέλη μεγαλύτερα περιθώρια ελιγμών για τον καθορισμό της οικείας πορείας δημοσιονομικής προσαρμογής, εντός ενός κοινού πλαισίου της ΕΕ που θα συνοδεύεται από ισχυρότερη επιβολή.

Οι συζητήσεις για το αναθεωρημένο δημοσιονομικό πλαίσιο προχωρούν. Τα δημοσιονομικά στοιχεία της πρότασης συζητήθηκαν στην Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή, καθώς και σε υπουργικό επίπεδο στο Συμβούλιο ECOFIN και, για θέματα που αφορούν ειδικά τη ζώνη του ευρώ, στην Ευρωομάδα. Η Επιτροπή συζήτησε επίσης τις κατευθύνσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Οι ανταλλαγές απόψεων επικεντρώθηκαν σε διάφορα θέματα, μεταξύ των οποίων: η διαφοροποίηση των δημοσιονομικών απαιτήσεων μεταξύ των κρατών μελών με βάση την αξιολόγηση των προκλήσεων όσον αφορά το δημόσιο χρέος (κάνοντας χρήση της ανάλυσης βιωσιμότητας του χρέους της Επιτροπής)· η μεγαλύτερη εστίαση σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα μέσω της δέσμευσης των κρατών μελών για την κατάρτιση ειδικών ανά χώρα μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών-διαρθρωτικών σχεδίων με βάση τις κατευθύνσεις της Επιτροπής· η αξιολόγηση και η παρακολούθηση των εν λόγω σχεδίων· η

ανάγκη διατήρησης της ΔΥΕ βάσει ελλείμματος, με παράλληλη ενίσχυση της ΔΥΕ βάσει χρέους· η χρήση αποτελεσματικών μέσων παρακολούθησης και επιβολής, συμπεριλαμβανομένου ενός λογαριασμού ελέγχου, μικρότερων αλλά πιο αξιόπιστων οικονομικών κυρώσεων και κυρώσεων που πλήττουν τη φήμη· ο ρόλος των ανεξάρτητων δημοσιονομικών οργάνων· και ο ρόλος των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων στον καθορισμό των πορειών προσαρμογής και ένα νέο εργαλείο για την επιβολή αυτών των δεσμεύσεων.

Διαπιστώνεται σύγκλιση απόψεων σε διάφορα βασικά ζητήματα, ενώ άλλα δεν έχουν ακόμη αποσαφηνιστεί. Υπάρχει συμφωνία ότι οι τιμές αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ και του 60 % του ΑΕΠ που ορίζονται στο πρωτόκολλο αριθ. 12 των Συνθηκών θα πρέπει να παραμείνουν αμετάβλητες. Υπάρχει σύγκλιση απόψεων σε μια σειρά θεμάτων: ότι η προτεινόμενη μεσοπρόθεσμη προσέγγιση, διατηρώντας παράλληλα την ετήσια εποπτεία, είναι κατάλληλη για να διασφαλίσει τη σταθερή μείωση των υψηλών δεικτών χρέους και ότι τα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια που εκπονούν τα κράτη μέλη θα αποτελέσουν τον ακρογωνιαίο λίθο του αναθεωρημένου πλαισίου· για την ανάγκη για μεγαλύτερα κίνητρα για επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις, οι οποίες αντικατοπτρίζουν τα διδάγματα που αντλήθηκαν από τον αντίκτυπο της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης στις επενδύσεις και τις σημαντικές επενδυτικές ανάγκες για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση· ότι απαιτείται αποτελεσματικότερη επιβολή των κανόνων, μεταξύ άλλων διατηρώντας τις οικονομικές κυρώσεις αλλά μειώνοντας τα ποσά των κυρώσεων αυτών, με παράλληλη ενίσχυση κυρώσεων που πλήττουν τη φήμη· ότι οι υφιστάμενοι κανόνες για την έναρξη και περάτωση μιας ΔΥΕ βάσει ελλείμματος θα παραμείνουν αμετάβλητοι, ενώ η ΔΥΕ βάσει χρέους θα πρέπει να ενισχυθεί· για την τήρηση των βασικών αρχών της διασφάλισης της οικειοποίησης σε εθνικό επίπεδο και της ίσης μεταχείρισης· και για την ανάγκη κατάλληλης διαφοροποίησης των δημοσιονομικών προσπαθειών. Απαιτούνται περαιτέρω συζητήσεις σχετικά με την έμπρακτη εφαρμογή αυτών των αρχών.

Η Επιτροπή προτίθεται να υποβάλει νομοθετικές προτάσεις μετά το προσεχές Συμβούλιο ECOFIN και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Μάρτιο του 2023, με στόχο την επίτευξη συμφωνίας επί των βασικών στοιχείων του μελλοντικού πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης.

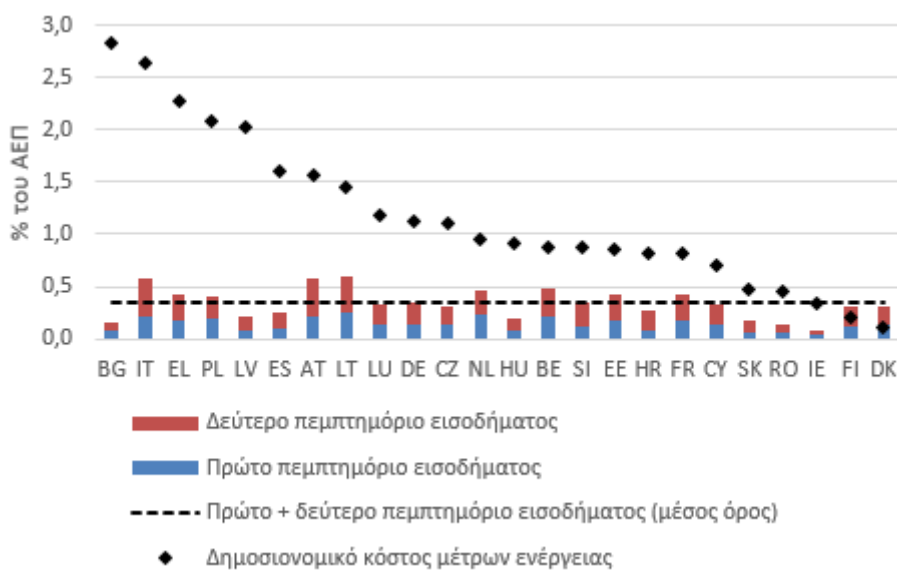
4. Απόκριση δημοσιονομικής πολιτικής στην ενεργειακή κρίση

Η εκτίναξη των τιμών της ενέργειας ώθησε τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής, με σημαντικό δημοσιονομικό κόστος. Τα μέτρα αυτά μετρίασαν τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις που είχε για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις η αιφνίδια αύξηση των τιμών της ενέργειας, ιδίως του αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας. Σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2022, το καθαρό κόστος των μέτρων αυτών το 2022 ανήλθε στο 1,2 % του ετήσιου ΑΕΠ της ΕΕ. Με βάση τις πληροφορίες που ήταν διαθέσιμες το φθινόπωρο, το καθαρό κόστος των μέτρων για την ενέργεια προβλεπόταν να μειωθεί στο 0,9 % του ΑΕΠ της ΕΕ το 2023. Ωστόσο, για να επιτευχθεί η μείωση αυτή, είναι αναγκαία η σχεδιαζόμενη σταδιακή κατάργηση των περισσότερων μέτρων στήριξης που έπρεπε να λάβουν τα κράτη μέλη. Σε ορισμένες

περιπτώσεις, η σταδιακή κατάργηση έχει αρχίσει, ενώ σε άλλες περιπτώσεις, από το φθινόπωρο και μετά, ορισμένα κράτη μέλη παρέτειναν κάποια υφιστάμενα μέτρα ή θέσπισαν νέα. Η παράταση υφιστάμενων μέτρων για την ενέργεια έως το τέλος του 2023 θα επέφερε σημαντική αύξηση του σχετικού δημοσιονομικού κόστους.

Οι προοπτικές για τις τιμές της ενέργειας έχουν βελτιωθεί. Από τον Ιανουάριο του 2023, οι ευρωπαϊκές τιμές άμεσης παράδοσης (τιμές spot) χονδρικής πώλησης του αερίου έχουν υποχωρήσει πολύ κάτω από τα επίπεδα που επικρατούσαν πριν από τον πόλεμο, αν και παραμένουν υπερτριπλάσιες των τιμών του 2019. Δεδομένου ότι η μετακύλιση από τις τιμές χονδρικής στις τιμές καταναλωτή είναι συνήθως βραδύτερη για το αέριο και την ηλεκτρική ενέργεια από ό,τι για τα καύσιμα, ο αντίκτυπος της πρόσφατης απότομης πτώσης των τιμών χονδρικής για το αέριο και την ηλεκτρική ενέργεια δεν έχει ακόμη γίνει αισθητός στις τιμές λιανικής. Η εγχώρια ζήτηση θα μπορούσε να αποδειχθεί υψηλότερη από την προβλεπόμενη εάν οι πρόσφατες μειώσεις των τιμών χονδρικής του αερίου γίνουν εντονότερα αισθητές στις τιμές καταναλωτή. Ταυτόχρονα, οι τιμές του αερίου ήταν εξαιρετικά ασταθείς το 2023 και δεν μπορεί να αποκλειστεί η αντιστροφή των πρόσφατων καθοδικών πιέσεων πριν από τον επόμενο χειμώνα.

Γράφημα 1: Το δημοσιονομικό κόστος των μέτρων για την ενέργεια έχει υπερβεί την αύξηση των ενεργειακών δαπανών των ευάλωτων νοικοκυριών

Σημείωση: Το διάγραμμα δείχνει την εκτιμώμενη αύξηση των ενεργειακών δαπανών των νοικοκυριών χαμηλότερου εισοδήματος (για τα καύσιμα κατοικιών και μεταφορών) σε σύγκριση με το συνολικό δημοσιονομικό κόστος των μέτρων για την ενέργεια το 2022, αφαιρουμένων των εσόδων από φόρους και εισφορές για απρόβλεπτα κέρδη. Η Πορτογαλία και η Σουηδία παραλείπονται λόγω της περιορισμένης διαθεσιμότητας δεδομένων. Η Μάλτα παραλείπεται καθώς η συνιστώσα του πληθωρισμού που αφορά την ενέργεια (δείκτης ΕνΔΤΚ) δεν δείχνει αύξηση των τιμών.

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής

Το κέντρο βάρους των προσπαθειών θα πρέπει τώρα να μετατοπιστεί στη σταδιακή κατάργηση των εθνικών δημοσιονομικών μέτρων που θεσπίστηκαν για την προστασία των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων από την κρίση των τιμών της ενέργειας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να καταργήσουν σταδιακά τα μέτρα στήριξης όσον αφορά την

ενέργεια, αρχής γενομένης από τα λιγότερο στοχευμένα. Εάν χρειαστεί να παραταθούν μέτρα στήριξης λόγω νέων ενεργειακών πιέσεων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να στοχοθετήσουν τα μέτρα τους πολύ καλύτερα από ό,τι στο παρελθόν, αποφεύγοντας τη γενικευμένη στήριξη και προστατεύοντας μόνον όσους τη χρειάζονται, δηλαδή τα ευάλωτα νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Η προσέγγιση αυτή θα περιορίσει το δημοσιονομικό κόστος και, πράγμα πολύ σημαντικό, θα λειτουργήσει επίσης ως κίνητρο για τον περιορισμό της κατανάλωσης ενέργειας και την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης. Το 2022, πάνω από το 70 % των ποσών που διατέθηκαν για τη στήριξη όσον αφορά την ενέργεια αντιστοιχούσε σε μέτρα που δεν επικεντρώνονταν επαρκώς στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά και επιχειρήσεις⁽²⁾. Επιπλέον, τα δύο τρίτα των μέτρων έχουν στρεβλώσει το μήνυμα των τιμών και ενδέχεται να έχουν μειώσει τα κίνητρα για τον περιορισμό της κατανάλωσης ενέργειας και την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης. Παρόλα αυτά, ο σχεδιασμός των μέτρων βελτιώνεται με την πάροδο του χρόνου, με βάση την εμπειρία από την αρχική ταχεία αντίδραση στην απότομη αύξηση των τιμών της ενέργειας.

Η βιώσιμη λύση στην ενεργειακή κρίση είναι η μείωση της εξάρτησης από τα εισαγόμενα ορυκτά καύσιμα. Στο πλαίσιο αυτό, οι προσπάθειες θα πρέπει να επικεντρωθούν στη διασφάλιση της έγκαιρης υλοποίησης μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης, τη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού και την επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως περιγράφεται στο πλαίσιο του MAA, και να ενισχυθούν περαιτέρω στο πλαίσιο του REPowerEU⁽³⁾. Το βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας θα συμβάλει επίσης στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής κατασκευαστικής βιομηχανίας των μηδενικών καθαρών εκπομπών και θα στηρίζει την ταχεία μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα, μεταξύ άλλων με τον μετασχηματισμό των ενεργειακών μας συστημάτων⁽⁴⁾.

5. Απομάκρυνση από τη γενική ρήτρα διαφυγής: επιπτώσεις για τη δημοσιονομική καθοδήγηση

Η γενική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης θα απενεργοποιηθεί στα τέλη του 2023. Η ανακοίνωση που εξέδωσε τον Μάιο του 2022 η Επιτροπή για το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο του 2022 ανέφερε ότι οι προϋποθέσεις για την απενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής θα θεωρείται ότι πληρούνται από το 2024^(5, 6).

⁽²⁾ Η Επιτροπή εφαρμόζει τα ακόλουθα κριτήρια για την αξιολόγηση της ποιότητας των φορολογικών μέτρων που σχετίζονται με την ενέργεια: τα μέτρα θα πρέπει να είναι οικονομικά προσιτά, να απευθύνονται στους πλέον ευάλωτους, να διατηρούν το μήνυμα των τιμών (δηλαδή να ενθαρρύνουν τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας ή να βελτιώνουν την ενεργειακή απόδοση) και να μπορούν να εφαρμοστούν εύκολα σε όλα τα κράτη μέλη χωρίς υπερβολικό διοικητικό φόρτο. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «[Ανακοίνωση σχετικά με τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων του 2023:γενική εκτίμηση](#)», [COM(2022) 900 final της 22ας Νοεμβρίου 2022].

⁽³⁾ Βλ. κανονισμό (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Φεβρουαρίου 2023 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1).

⁽⁴⁾ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «[Βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας για την εποχή των μηδενικών καθαρών εκπομπών](#)», COM (2023) 62 final της 1ης Φεβρουαρίου 2023.

⁽⁵⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «[Ευρωπαϊκό Εξάμηνο 2022 – Εαρινή δέσμη μέτρων](#)», COM (2022) 600 final της 23ης Μαΐου 2022.

Η Ετήσια Επισκόπηση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη του Νοεμβρίου 2022 επιβεβαίωσε την εκτίμηση αυτή, επισημαίνοντας ότι η ευρωπαϊκή οικονομία έπαψε να διανύει περίοδο σοβαρής οικονομικής επιβράδυνσης⁽⁷⁾. Έχει ανακάμψει πέρα από τα προ της πανδημίας επίπεδα και έχει πλέον αντιμετωπίσει την οξεία φάση του κλυδωνισμού των τιμών της ενέργειας που προκάλεσε η επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, αν και η αβεβαιότητα παραμένει υψηλή.

Στο πλαίσιο της απενεργοποίησης της γενικής ρήτρας διαφυγής από το 2024 και δεδομένης της ανάγκης για συνετές δημοσιονομικές πολιτικές, χρειάζονται βασικές αρχές που θα καθοδηγούν τα κράτη μέλη κατά την κατάρτιση των προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης. Καθώς εξερχόμαστε από την περίοδο κατά την οποία τέθηκε σε ισχύ η γενική ρήτρα διαφυγής, η επανέναρξη των διαφοροποιημένων CSR που διατυπώνονται με ποσοτικούς όρους, καθώς και η ποιοτική καθοδήγηση σχετικά με τα επενδυτικά και ενεργειακά μέτρα θα συμβάλουν στην παροχή της αναγκαίας σαφήνειας στα κράτη μέλη. Ταυτόχρονα, την περίοδο έως ότου τεθεί σε εφαρμογή ένα νέο δημοσιονομικό πλαίσιο, και δεδομένης της ιδιαίτερης οικονομικής κατάστασης που χαρακτηρίζεται από μεγάλη αβεβαιότητα, δεν θα ήταν σκόπιμο να επανέλθει ο «πίνακας με τις απαιτήσεις προσαρμογής» που χρησιμοποιήθηκε στο πλαίσιο του προληπτικού σκέλους του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης μεταξύ 2015 και 2020⁽⁸⁾.

Ο κύκλος δημοσιονομικής εποπτείας θα αποτυπώνει το πνεύμα των μεταρρυθμιστικών κατευθύνσεων της Επιτροπής. Δεδομένου ότι η συζήτηση για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη, το ισχύον νομικό πλαίσιο εξακολουθεί να ισχύει. Η Επιτροπή δεν προτείνει τη μετάβαση σε ένα νέο σύστημα δημοσιονομικής εποπτείας το 2024. Ταυτόχρονα, προκειμένου να δημιουργηθεί μια γέφυρα μετάβασης στη λειτουργία της μελλοντικής δέσμης δημοσιονομικών κανόνων της ΕΕ και να ληφθεί υπόψη η μεταπανδημική πραγματικότητα, ορισμένα στοιχεία των μεταρρυθμιστικών κατευθύνσεων της Επιτροπής θα μπορούσαν να ενσωματωθούν στον κύκλο δημοσιονομικής εποπτείας που αρχίζει την άνοιξη του 2023. Ως εκ τούτου, στο πνεύμα των μεταρρυθμιστικών κατευθύνσεων της Επιτροπής, τα κράτη μέλη καλούνται να υποβάλουν προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης που θα περιλαμβάνουν τα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά και διαρθρωτικά σχέδιά τους. Εξάλλου, η Επιτροπή είναι έτοιμη να προτείνει δημοσιονομικές CSR για το 2024, συμπεριλαμβανομένης ποσοτικής απαίτησης, καθώς και ποιοτικής καθοδήγησης σχετικά με τα επενδυτικά και ενεργειακά μέτρα, σύμφωνα με τα

⁽⁶⁾ Οι ειδικές διατάξεις των δημοσιονομικών κανόνων της ΕΕ επιτρέπουν τη συντονισμένη και εύτακτη προσωρινή απόκλιση από τις συνήθεις απαιτήσεις για όλα τα κράτη μέλη σε περίπτωση γενικευμένης κρίσης που οφείλεται σε σοβαρή επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας στη ζώνη του ευρώ ή στην ΕΕ συνολικά [βλ. άρθρο 5 παράγραφος 1, άρθρο 6 παράγραφος 3, άρθρο 9 παράγραφος 1 και άρθρο 10 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) 1466/97 και άρθρο 3 παράγραφος 5 και άρθρο 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) 1467/97].

⁽⁷⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022), «[Ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2023](#)», COM(2022) 780 final της 22ας Νοεμβρίου 2022.

⁽⁸⁾ Βλ. πλαίσιο 1.6 στη σ. 16 της έκδοσης του 2019 του [οδηγού για το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης](#), και ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «[Αξιοποίηση στο έπακρο της ελαστικότητας στο πλαίσιο των υφιστάμενων κανόνων του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης](#)», COM (2015) 12 final της 13ης Ιανουαρίου 2015.

κριτήρια που προτείνονται στις κατευθύνσεις της για τη μεταρρύθμιση, παραμένοντας παράλληλα συνεπής με τα κριτήρια της ισχύουσας νομοθεσίας στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Τούτο θα αποτελέσει τη βάση για την παρακολούθηση των δημοσιονομικών αποτελεσμάτων από την Επιτροπή σε σχέση με τις δημοσιονομικές συστάσεις, αρχής γενομένης από τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ για το 2024 τα οποία θα αξιολογηθούν από την Επιτροπή το φθινόπωρο.

Τα κράτη μέλη καλούνται να προσδιορίσουν στα οικεία προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης πώς τα δημοσιονομικά τους σχέδια θα διασφαλίσουν την τήρηση της τιμής αναφοράς του 3 % για το έλλειμμα, καθώς και την εύλογη και συνεχή μείωση του χρέους, ή τη διατήρηση του χρέους σε συνετά επίπεδα, μεσοπρόθεσμα. Συγκεκριμένα, στα προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης του 2023 τα κράτη μέλη καλούνται να θέσουν δημοσιονομικούς στόχους οι οποίοι να συμμορφώνονται με τα κριτήρια δημοσιονομικής προσαρμογής που καθορίζονται στις μεταρρυθμιστικές κατευθύνσεις της Επιτροπής. Πιο συγκεκριμένα, τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν σημαντικές ή μέτριες προκλήσεις όσον αφορά το δημόσιο χρέος καλούνται να θέσουν δημοσιονομικούς στόχους που διασφαλίζουν εύλογη και συνεχή μείωση του χρέους ή διατήρηση του χρέους σε συνετά επίπεδα μεσοπρόθεσμα⁽⁹⁾. Επιπλέον, όλα τα κράτη μέλη καλούνται να θέσουν δημοσιονομικούς στόχους που να διασφαλίζουν ότι το έλλειμμα δεν θα υπερβεί το 3 % του ΑΕΠ ή ότι θα μειωθεί κάτω από το 3 % του ΑΕΠ εντός της περιόδου που καλύπτεται από το πρόγραμμα σταθερότητας ή σύγκλισης, και να διασφαλίσουν με τρόπο αξιόπιστο τη διατήρηση του ελλείματος κάτω από το 3 % του ΑΕΠ με αμετάβλητες πολιτικές μεσοπρόθεσμα. Καλούνται επίσης τα κράτη μέλη να αναφέρουν στα οικεία προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης τα μέτρα στήριξης που προγραμματίζουν στον τομέα της ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των δημοσιονομικών τους επιπτώσεων, της σταδιακής κατάργησής τους και των υποκείμενων παραδοχών για την εξέλιξη των τιμών της ενέργειας. Τέλος, τα κράτη μέλη καλούνται να αναλύσουν στα οικεία προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης τον τρόπο με τον οποίο τα μεταρρυθμιστικά και επενδυτικά τους σχέδια, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που περιγράφονται στα οικεία σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, αναμένεται να συμβάλουν στη δημοσιονομική βιωσιμότητα και τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, σύμφωνα με τα κριτήρια που καθορίζονται στις κατευθύνσεις της Επιτροπής για τη μεταρρύθμιση.

Η Επιτροπή είναι έτοιμη να προτείνει δημοσιονομικές CSR για το 2024 οι οποίες είναι σύμφωνες με τους ίδιους στόχους των κρατών μελών, εφόσον οι στόχοι αυτοί συνάδουν με τη διασφάλιση ότι ο δείκτης δημόσιου χρέους τίθεται σε καθοδική πορεία ή παραμένει σε συνετό επίπεδο και το δημοσιονομικό έλλειμμα είναι χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ μεσοπρόθεσμα. Σύμφωνα με τη μεσοπρόθεσμη προσέγγιση και την έμφαση στην οικειοποίηση σε εθνικό επίπεδο, η Επιτροπή είναι έτοιμη

⁽⁹⁾ Όπως ορίζεται στο πλαίσιο 1 της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με τις κατευθύνσεις για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης (βλ. υποσημείωση 1), η Επιτροπή προτείνει η κατάταξη των κρατών μελών με βάση τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν όσον αφορά το χρέος να γίνεται χρησιμοποιώντας το πλαίσιο ανάλυσης της Επιτροπής για τη βιωσιμότητα του χρέους.

να βασίσει τις δημοσιονομικές CSR στους δημοσιονομικούς στόχους που καθορίζονται στα προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης των ιδίων των κρατών μελών. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη καλούνται να διασφαλίσουν ότι οι δημοσιονομικοί στόχοι στα οικεία προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης συνάδουν με τα κριτήρια που προτείνονται στους μεταρρυθμιστικούς προσανατολισμούς της Επιτροπής. Όταν οι δημοσιονομικοί στόχοι ενός κράτους μέλους δεν είναι επαρκώς φιλόδοξοι, η Επιτροπή θα προτείνει δημοσιονομική CSR η οποία θα συνάδει με τα κριτήρια που προτείνονται στους μεταρρυθμιστικούς προσανατολισμούς της, ενώ παράλληλα θα εξακολουθεί να συνάδει με τα κριτήρια της ισχύουσας νομοθεσίας στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στην παρούσα συγκυρία, η ποσοτικοποιημένη απαίτηση των CSR θα επικεντρωθεί στο 2024.

Οι προτάσεις της Επιτροπής για δημοσιονομικές CSR για το 2024 θα ποσοτικοποιηθούν και θα διαφοροποιηθούν με βάση τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη όσον αφορά το δημόσιο χρέος. Με αυτόν τον τρόπο θα δοθεί έμφαση στην ανάγκη τα κράτη μέλη με σημαντικές ή μέτριες προκλήσεις όσον αφορά το δημόσιο χρέος να θέσουν το δημόσιο χρέος σε εύλογη και συνεχή πτωτική πορεία. Πιο συγκεκριμένα, στα κράτη μέλη με σημαντικές ή μέτριες προκλήσεις όσον αφορά το δημόσιο χρέος (με βάση την ανάλυση της Επιτροπής για τη βιωσιμότητα του χρέους) θα συνιστώνται δημοσιονομικοί στόχοι που θα διασφαλίζουν εύλογη και συνεχή μείωση του χρέους ή τη διατήρηση του χρέους σε συνετά επίπεδα μεσοπρόθεσμα, ενώ παράλληλα θα εξακολουθούν να συνάδουν με την ισχύουσα νομοθεσία στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στα κράτη μέλη με χαμηλές προκλήσεις όσον αφορά το δημόσιο χρέος θα συνιστάται να διατηρήσουν ή να μειώσουν το έλλειμμα τους κάτω από το 3 % του ΑΕΠ εντός της περιόδου που καλύπτεται από το πρόγραμμα σταθερότητας ή σύγκλισης και να διασφαλίσουν ότι το έλλειμμα διατηρείται κάτω από το 3 % του ΑΕΠ με αμετάβλητες πολιτικές μεσοπρόθεσμα.

Οι δημοσιονομικές CSR θα διαμορφώνονται με βάση τις καθαρές πρωτογενείς δαπάνες, όπως προτείνεται στους μεταρρυθμιστικούς προσανατολισμούς της Επιτροπής⁽¹⁰⁾. Η μετάβαση προς αυτόν τον δείκτη θα αποτελεί μετατόπιση της εστίασης σε σύγκριση με την περίοδο κατά την οποία ίσχυε η γενική ρήτρα διαφυγής, όταν η δημοσιονομική εποπτεία επικεντρώθηκε στις καθαρές εθνικά χρηματοδοτούμενες πρωτογενείς *τρέχουσες* δαπάνες και στη διατήρηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων επενδύσεων.

Στις οικείες δημοσιονομικές συστάσεις η Επιτροπή θα συνεχίσει να δίνει έμφαση στις δημόσιες επενδύσεις, λόγω του ουσιαστικού ρόλου που διαδραματίζουν. Όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεχίσουν να προστατεύουν τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις και να διασφαλίζουν την αποτελεσματική χρήση των κονδυλίων του ΜΑΑ και άλλων κονδυλίων της ΕΕ, ιδίως υπό το πρίσμα της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και των στόχων ανθεκτικότητας. Θα πρέπει να διασφαλιστεί υψηλή ποιότητα των δημόσιων επενδύσεων, μεταξύ άλλων μέσω της πλήρους υλοποίησης των επενδύσεων που χρηματοδοτούνται από τον ΜΑΑ. Οι δημοσιονομικές πολιτικές θα πρέπει να στηρίζουν τη διττή μετάβαση προκειμένου να επιτευχθεί βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Η

⁽¹⁰⁾ Ως καθαρές πρωτογενείς δαπάνες ορίζονται οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δαπάνες, εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων και εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, καθώς και των δαπανών για την κυκλική ανεργία.

δημοσιονομική προσαρμογή των κρατών μελών με σημαντικές ή μέτριες προκλήσεις όσον αφορά το δημόσιο χρέος δεν θα πρέπει να επιβαρύνει τις επενδύσεις, αλλά μάλλον να υλοποιείται μέσω του περιορισμού της αύξησης των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών σε σχέση με τη μεσοπρόθεσμη αύξηση της δυνητικής παραγωγής. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τον προσωρινό χαρακτήρα της στήριξης που παρέχεται από τη μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη του ΜΑΑ («επιχορηγήσεις»). Η Επιτροπή θα λάβει υπόψη την ανάγκη διατήρησης των επενδύσεων κατά την παρακολούθηση των δημοσιονομικών αποτελεσμάτων σε σχέση με τις δημοσιονομικές συστάσεις.

Οι CSR για το 2024 θα παράσχουν επίσης κατευθύνσεις σχετικά με το δημοσιονομικό κόστος των μέτρων για την ενέργεια. Εάν οι τιμές χονδρικής πώλησης της ενέργειας παραμείνουν σταθερές και το χαμηλότερο ενεργειακό κόστος μετακυλιστεί στις τιμές λιανικής, όπως προβλέπεται επί του παρόντος, τα κυβερνητικά μέτρα στήριξης στον τομέα της ενέργειας θα πρέπει να καταργηθούν σταδιακά το 2024 και οι σχετικές εξοικονομήσεις πόρων θα πρέπει να συμβάλλουν στη μείωση των δημόσιων ελλειμμάτων. Εάν οι τιμές της ενέργειας αυξηθούν εκ νέου και η στήριξη δεν μπορεί να διακοπεί πλήρως, τα στοχευμένα μέτρα θα πρέπει να προστατεύουν μόνο τα ευάλωτα νοικοκυριά και τις ευάλωτες επιχειρήσεις, ενώ θα πρέπει να αποφεύγονται ευρύτερα μέτρα, όπως αυτά που εφαρμόστηκαν το 2022. Μια τέτοια κίνηση θα μείωνε το δημοσιονομικό κόστος, θα παρείχε κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας και θα επέτρεπε στην οικονομία να προσαρμοστεί σταδιακά και με βιώσιμο τρόπο κατά τη διάρκεια περιορισμένης χρονικής περιόδου.

Η Επιτροπή καλεί το Συμβούλιο να εγκρίνει την προσέγγιση αυτή.

6. Συνεπής εφαρμογή της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΔΥΕ)

Την άνοιξη του 2022, η Επιτροπή δεσμεύτηκε να αξιολογήσει κατά πόσον είναι σκόπιμο να κινηθεί διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος την άνοιξη του 2023, ιδίως συνυπολογίζοντας τη συμμόρφωση με τις δημοσιονομικές CSR που θα προταθούν στα κράτη μέλη από το Συμβούλιο στις 12 Ιουλίου 2022. Η Επιτροπή παρακολουθεί συνεχώς την οικονομική και δημοσιονομική κατάσταση των κρατών μελών, και υπενθυμίζει τις γνώμες της Επιτροπής για τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων των κρατών μελών, στις οποίες ζητεί τη λήψη των απαραίτητων μέτρων στα πλαίσια της εθνικής διαδικασίας προϋπολογισμού, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι ο προϋπολογισμός του 2023 συνάδει με τις CSR που εξέδωσε το Συμβούλιο στις 12 Ιουλίου 2022. Η Επιτροπή θα εξετάσει τη συμμόρφωση με τα κριτήρια του ελλείμματος και του χρέους, σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, στο πλαίσιο του γύρου εποπτείας την άνοιξη. Λαμβάνοντας υπόψη την εμμένουσα υψηλή αβεβαιότητα για τις μακροοικονομικές και δημοσιονομικές προοπτικές στην παρούσα συγκυρία, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν θα πρέπει να ληφθεί απόφαση τη φετινή άνοιξη για την υπαγωγή ή μη των κρατών μελών στη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος. Την ίδια στιγμή, η Επιτροπή θα προτείνει στο Συμβούλιο να κινηθεί διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος την άνοιξη του 2024, βάσει των πραγματικών στοιχείων του 2023, σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές διατάξεις. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν υπόψη το γεγονός αυτό κατά την εκτέλεση των προϋπολογισμών τους για το 2023 και κατά την

προετοιμασία των προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης την φετινή άνοιξη και των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων για το 2024 το φετινό φθινόπωρο.

7. Επόμενα βήματα

Η παρούσα ανακοίνωση καθορίζει τις προκαταρκτικές κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2024, οι οποίες θα επικαιροποιηθούν ανάλογα με τις ανάγκες στο πλαίσιο της εαρινής δέσμης του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου τον Μάιο του 2023. Οι επικαιροποιημένες κατευθύνσεις θα εξακολουθήσουν να αντικατοπτρίζουν την παγκόσμια οικονομική κατάσταση, την ιδιαίτερη κατάσταση κάθε κράτους μέλους, την πρόοδο των συζητήσεων σχετικά με την τρέχουσα αναθεώρηση της οικονομικής διακυβέρνησης, και τις πολιτικές συζητήσεις στο Συμβούλιο. Η εξέλιξη των οικονομικών και δημοσιονομικών προοπτικών θα παρακολουθείται στενά και θα λαμβάνεται δεόντως υπόψη. Τα κράτη μέλη καλούνται να αποτυπώσουν τις παρούσες κατευθύνσεις στα οικεία προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης.

Προσάρτημα

A. Πρόσθετοι πίνακες που πρέπει να περιλαμβάνονται στα προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης του 2023

Εκτός από τις απαιτούμενα προβλεπόμενα δημοσιονομικά δεδομένα για τον ορίζοντα του προγράμματος σταθερότητας και σύγκλισης, θα πρέπει επίσης να συμπεριληφθούν οι αντίστοιχες εκτιμήσεις για το τρέχον έτος, μαζί με τα αποτελέσματα για την περίοδο 2020-2022 (σύμφωνα με τους πίνακες κοινοποίησης ΔΥΕ). Οι πίνακες θα πρέπει κατά προτίμηση να υποβάλλονται στην Επιτροπή μέσω της ειδικής διαδικτυακής εφαρμογής.

Πίνακας του αντικτύπου του ΜΑΑ στις προβλέψεις του προγράμματος — ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ

Έσοδα από επιχορηγήσεις του ΜΑΑ (% του ΑΕΠ)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Επιχορηγήσεις του ΜΑΑ, όπως περιλαμβάνονται στις προβλέψεις εσόδων							
Εκταμιεύσεις σε μετρητά επιχορηγήσεων του ΜΑΑ από την ΕΕ							
Δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του ΜΑΑ (% του ΑΕΠ)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Εισόδημα εξαρτημένης εργασίας D.1							
Ενδιάμεση ανάλωση P.2							
Κοινωνικές παροχές D.62+D.632							
Δαπάνη τόκων D.41							
Επιδότησεις, πληρωτέες D.3							
Τρέχουσες μεταβιβάσεις D.7							
ΣΥΝΟΛΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ							
Ακαθάριστος σχηματισμός πάγιου κεφαλαίου P.51g							
Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις D.9							
ΣΥΝΟΛΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ							
Λοιπές δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του ΜΑΑ (% του ΑΕΠ) ¹							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Μείωση φορολογικών εσόδων							
Λοιπές δαπάνες με αντίκτυπο στα έσοδα							
Χρηματοοικονομικές συναλλαγές							

Πίνακας του αντικτύπου του ΜΑΑ στις προβλέψεις του προγράμματος — ΔΑΝΕΙΑ

Ταμειακές ροές από δάνεια του ΜΑΑ που προβλέπονται στο πρόγραμμα (% του ΑΕΠ)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Εκταμιεύσεις δανείων του ΜΑΑ από την ΕΕ							
Αποπληρωμές δανείων του ΜΑΑ προς την ΕΕ							
Δαπάνες που χρηματοδοτούνται από δάνεια του ΜΑΑ (% του ΑΕΠ)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Εισόδημα εξαρτημένης εργασίας D.1							
Ενδιάμεση ανάλωση P.2							
Κοινωνικές παροχές D.62+D.632							
Δαπάνη τόκων D.41							
Επιδότησεις, πληρωτέες D.3							
Τρέχουσες μεταβιβάσεις D.7							
ΣΥΝΟΛΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ							
Ακαθάριστος σχηματισμός πάγιου κεφαλαίου P.51g							
Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις D.9							
ΣΥΝΟΛΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ							
Λοιπές δαπάνες που χρηματοδοτούνται από δάνεια του ΜΑΑ (% του ΑΕΠ) ¹							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Μείωση φορολογικών εσόδων							
Λοιπές δαπάνες με αντίκτυπο στα έσοδα							
Χρηματοοικονομικές συναλλαγές							

Σημειώσεις: Απαιτείται η παροχή στοιχείων για τις μεταβλητές με έντονους χαρακτήρες· η παροχή στοιχείων για άλλες μεταβλητές είναι προαιρετική.

B. Πρόσθετες πληροφορίες που πρέπει να συμπεριληφθούν στα προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης του 2023

Τα κράτη μέλη καλούνται να παράσχουν πληροφορίες σχετικά με: i) το ετήσιο δημοσιονομικό κόστος το οποίο σχετίζεται με τα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία, και το οποίο προσδιορίζεται με βάση την κύρια ή τις κύριες κατηγορίες του ΕΣΛ που επηρεάζονται άμεσα, και ii) τον ετήσιο αριθμό των φιλοξενούμενων ατόμων. Αυτό το δημοσιονομικό κόστος θα πρέπει να περιορίζεται στο κόστος που συνδέεται άμεσα με την άνευ προηγουμένου εισροή ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία και αποτελούν άμεση συνέπεια αυτής. Η παροχή των πληροφοριών αυτών θα επιτρέψει στην Επιτροπή να λάβει υπόψη το εν λόγω δημοσιονομικό κόστος κατά την αξιολόγηση των προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης του 2023, καθώς και την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων του 2022.